

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

D. A. Tractatus De Privilegiis Ecclesiae

Zanchi, Lelio

Veronae, M. D. LXXXVI.

Quadragesimum Quartum Priuilegium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61627](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61627)

20 Potestas libera cōcessa alicui procedendi in aliquo casu non intelligitur, quòd faciat contra ius.

21 Verbum liberum importat ius.

Quadragesimum Quartum Priuilegium.

I CCLESIA Alio priuilegio gaudet. † Quòd Episcopi in suis diocēsis liberam potestatem habēt adulteria, & scelera inquirere vlcisci, & iudicare absque impedimento alicuius iuxta canonum decreta. † Et cum opus fuerit auxilium seculare inuocabunt, non ad deteriorandum, sed ad prosequendum ea quæ Deo placita sunt, cap. 1. de offic. iud. ordin. hic

2

3 considerandum venit, † quòd plura sunt delicta, quæ sunt communis fori, prout est vsura, cuius cognitio secūdem Didac. in lib. 3. resolutionum in cap. 3. attestantem de communi incumbit Ecclesiastico ad eum etiam pertinet si tractaretur de restitutione vsurarum, etiam inter laicos, gl. in clemen. 2. in verbo vsura de iud. sed quia pro isto crimine potest agi criminaliter, & tunc vterque iudex tam secularis, quàm Ecclesiasticus cognoscere potest, ita tenet Didac. in d. cap. 3. aut agitur ciuilitur, & tunc si agitur an contractus sit vsurarius, vel non, tunc cognitio spectat ad Ecclesiasticū Ias. in consi. 353. lib. 4. aut tractatur de recuperanda vsura, & tunc etiam iudex laicus cognoscere potest, Bal. in l. quoties. C. de iud. de licitum adulterij est etiam communis fori, ideo Episcopus ex causa adulterij punire laicos, Abb. in cap. intelleximus num. 1. de Adult. potest ipsos excommunicare, & detrudere in monasterium, Villalob. in sua collecta communionum opin. in litera L. nume. quinto, & hoc quia adulterium est violatio sacramenti matrimonialis, merito eius vindicta non minus pertinet ad iudicem Ecclesiasticum, quàm ad laicum: Sed quando agitur duntaxat de separatione tori propter adulterium facienda, tunc cognitio est meri Iudicis Ecclesiastici, ita Dec. attestatur de communi in consi. 212. concubinatus potest expediri in vtroque foro, licet Iudices seculares, & etiam Ecclesiastici parum se intromittunt, quasi quòd sapius ambo eadem censura sunt coercendi, pro nephando crimine sodomix iudex Ecclesiasticus cognoscere potest, text. in c. clerici de excess. p̄lat. in crimine sacrilegij, vt in capitu. conquestus de foro competen. alii tenent, quòd sit crimen mixtum, quod potest

potest, ab vtroque iudice laico, & Ecclesiastico puniri Mantua. cō
 sil. 226. verum de consuetudine laici cognoscunt de sacrilegio, in
 in crimine fortilegij, dum fortilegium sapit naturam hæresis, Clar.
 4 in lib. 5. s. heresis vers. successiue quæro. † Sed quid in istis crimi-
 nibus vtriusq; fori, si delinquens à iudice Ecclesiastico fuerit abso-
 lutus, an non obstante dicta absolutione poterit coram laico iudi-
 dice puniri, sed prius accusari? Et dicendum, quòd sit Clar. in quæst.
 5 56. vers. † Sed hic occurrit huiusmodi scelera purgare, debet Epi
 6 scopi iudicando, † Cum præses prouinciæ purgare debeat prouin-
 ciam malis hominibus, nec distinguitur vndecunque sint. ff. de of-
 fic. præsid. l. præses 6. q. 3. capit. placuit autem qua in prouincia. C.
 vbi de crim. ag. oportet. & hæc fuit ratio, sed alia adduci etiam potest,
 7 † Episcopi dicuntur ab Epi, quòd est supra, & scopus, vel sco-
 pem intendere quasi supra intendentes, nam habent curam super
 intendendo super omnes laicos, & clericos sibi commissos, 21. di-
 8 stinctio. capitu. clericos ubi etiam interperantur Speculatores, eo
 quod subiectorum mores, & vitam Speculantur, & Speculari tenen-
 9 tur. † Cum officium Pastorum proprium sit custodire oues suas
 quorum † officium est in consecutione chris-matis, in chris-matio-
 10 ne frontis, collatione ordinum, consecratione Ecclesiarum, & alta-
 rium, cap. quia periculosum de senten. excommun. lib. 6, in gl. 1. &
 iudicare, & punire, vt in d. capitu. 1. & ad hoc vt punire valeant,
 11 † Quando Ecclesia per se non potest, vel sufficit, inuocare debet
 brachium seculare, nec propter hanc inuocationem sibi infertur
 12 præiudicium, † nam ius Ecclesiæ non aufertur, adeo quòd iudex
 secularis possit in posterum auctoritate sua attentare, quòd nega-
 tur nisi agat de mandato Ecclesiæ, quia tunc cōpelli potest ad præ-
 13 standum auxilium, c. administratores 23. q. 5. † Et quando inuo-
 catur tale auxilium, protestatio est necessaria cum ad ea in quibus
 ius non habet fuerit vocatus, cap. Pontifices 7. q. 1. cap. præsbyste-
 14 ri 24. distin. † Sed quomodo iudex secularis potest compelli? Dici-
 tur per excommunicationem, nec potest ipse compellere Ecclesia-
 sticum quia maior est eo, cap. qualiter de iud. & capit. legitimus in
 15 fi. 93. dist. † Iudex Ecclesiasticus non tenetur iuuare secularem iu-
 dicem, vt puta, in excommunicando rebelles, nisi fiat prius fides
 de processu, non debet excommunicare, nisi præuia admonitione,
 16 sed è contra, † Iudex secularis debet obtemperare iudici Ecclesia-
 stico, licet non faciat fidem de processu, † si extra iudicium iudex
 Ecclesiasticus peteret auxilium, secularis denegare potest, si ei:
 constat, quòd iniuste petat, cum non debeat eum iuuare ad ma-
 lum

lum, sed ad bonum, & ita intelligitur tex. ibi non ad præiudican-
 17 dum, in cap. 1. de offi. iud. ordin. † Quando iniuste petit, non tene-
 18 tur obtemperare, cap. cum ad verum 96. dist. † Sed si processit iu-
 dicialiter & non fuerit appellatum, & supplicatum, tunc secularis
 Iudex tenetur sententiam executioni mandare Iudicis Ecclesiasti-
 19 ci, † nec exceptio iniusta est admittenda, cap. 2. de exce. lib. 6. Sed
 animaduerte, quòd licet dicatur in illo tex. allegato capit. 1. quòd
 20 Episcopi habent liberam potestatem, quòd quando alicui da-
 tur † libera potestas procedendi in aliquo casu, non intelligitur,
 quòd aliquid faciat contra ius, sed solum, vt absque impedi-
 21 to, vel licentia hoc possit facere. † Nam verbum liberum hoc im-
 portat. Ita not. Abb. in cap. de multa de præbend. & in c. licet Epi-
 scopus eo. ti. lib. 6.

S V M M A R I U M.

- 1 Abbatis officium est reuocare Monachos, vel canonicos regulares, qui pecu-
 2 niam congregauerunt ex redditibus Ecclesiarum, et ad Curias Principum
 3 accesserunt.
- 2 Papa mandat ordinario quatenus moneat Prælatos regularium, vt corrigant
 4 illos, qui claustrum proprium negligentia dimiserint.
- 3 Correctio regularium pertinet ad Prælatos ipsorum.
- 4 Episcopi suppleant negligentiam Prælatorum.
- 5 Pecunia congregata ex Prioratibus, seu alijs domib. religiosis non cedit Prio-
 6 ribus, seu Prælati, sed debet conuerti in vtilitatem Monaste-
 7 rij.
- 6 Pecunia vndeunque quasita debet conuerti in vtilitatem Monaste-
 7 rij.
- 7 Monachus si stipuletur sibi, siue Monasterio, siue impersonaliter semper acqui-
 8 rit Monasterio.
- 8 Religiosus potest stipulari monasterio suo sine aliquo mandato.
- 9 Monasterium non obligatur ex delicto Monachi.
- 10 Monachus contrahens mutuum si esset in studio de licentia Abbatis obligat
 11 Monasterium temperate iuxta necessitatem.
- 11 Episcopalis auctoritas est superflua cum Abbatibus fuerit data potestas, &
 12 auctoritas coercendi, & corrigendi Monachos.
- 12 Abbates negligentes in reuocando Monachos vagabundos eorum negligentia
 13 punitur ex quo bona Eccl. siæ asportata & occupata non repetunt, quod ta-
 14 men facere deberent.
- 13 Monachi effecti vagabundi talis negligentia odiosa est delictum.

Qua-